SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2698

av Willhelm Sundman m.fl. (L)

Försvarsfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fullfölja förstärkningen av försvarsanslagen, där 5 procent av BNP är golvet, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige måste fortsätta trappa upp sitt militära och ekonomiska stöd till Ukraina och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta att stärka samarbetet inom ramen för Nato och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta att stärka det nordiska och baltiska försvarssamarbetet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en europeisk försvarsunion och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett modernt försvar och att stärka försvarets långsiktigt hållbara kompetensförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett utökat fokus på utveckling och användning av drönare och antidrönarsystem och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att stärka civilplikten och det civila försvaret och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka forskningens och utbildningens ställning som grund för ett starkt och robust försvar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa skyddsrum för t.ex. äldre och funktionshindrade och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Europa befinner sig i krig. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har på ett smärtsamt sätt visat att freden inte är någonting vi längre kan ta för givet. Snarare är det kriget, som så länge präglat den europeiska kontinenten, som gjort en återkomst. Det säkerhetspolitiska läget är det allvarligaste sedan andra världskriget, och det har blivit uppenbart att den världsordning vi tidigare kände har kastats omkull. Det är dessvärre sannolikt att anta att det säkerhetspolitiska läget inte kommer att förbättras under lång tid framöver.

Genom att förena mod och uthållighet med en stor portion kreativitet har Ukraina nått militära framgångar. Men stödet från Europa är fortsatt helt avgörande. Kriget är ett hot mot hela den regelbaserade världsordningen och ett angrepp mot Ukrainas territoriella integritet och suveränitet. Rysslands krig är ett angrepp på varje nations rätt att välja sin egen väg, och därmed också ett angrepp mot oss. Det finns inget som talar för att Ryssland, om de tillåts vinna kriget, kommer att stanna vid Ukraina. En seger för Ryssland skulle kraftigt försämra säkerhetsläget i Sverige, då vårt och NATO:s territorium skulle vara hotat. Ryssland måste därför förlora kriget i alla dimensioner, såväl politiskt som ekonomiskt och militärt.

På flera håll i Europa höjs tvivelaktiga röster som ifrågasätter stödet till Ukraina, liksom Ukrainas rätt att försvara sig. Sveriges militära stöd måste oförtröttligt fortgå fram till dess att hela Ukraina är befriat och den siste ryske soldaten har lämnat. Ukraina hör hemma i EU och Nato, och så fort förutsättningar för medlemskap är uppfyllda ska Ukraina välkomnas med öppna armar. Sveriges och EU:s fortsatta stöd till Ukraina är essentiellt för att inte Ryssland ska tillåtas diktera Ukrainas framtid.

Rysslands hybridkrigföring mot europeiska demokratier intensifieras kontinuerligt. Underrättelsetjänster runt om i Europa varnar högljutt för att fler hybridattacker kommer att komma, och varningar förutspår att Ryssland kommer att testa Natos gränser ytterligare. Vi har under de senaste åren sett prov på drönarattacker mot

flygplatser, sabotage, cyberangrepp och desinformation. Europa befinner sig i ett skuggkrig, en gråzon mellan fred och öppet krig. Bedömningen att Ryssland bara några år efter ett eventuellt krigsslut i Ukraina gör sig redo för ett angrepp mot ett Nato-land måste tas på fullaste allvar. Det går inte att komma ifrån det faktum att Sverige befinner sig mitt i ett nytt kallt krig.

Det finns emellertid några ljuspunkter. Efter många decennier har Sverige äntligen hittat hem i säkerhetspolitiken. Liberalerna var först av alla svenska partier att ta ställning för ett Natomedlemskap, och vi var samtidigt de första förespråkarna av det europeiska samarbetet. Den tid när Sverige kunde åka snålskjuts på andra länders utrikespolitik är slut.

Vi var före vår tid - endast 19 % av svenskarna stod då bakom ett medlemskap. Ett efter ett har flera andra partier anslutit till vår linje och Rysslands invasion av Ukraina visade i blixtbelysning på skillnaden mellan att tillhöra en försvarsallians och att stå utanför.

Sveriges medlemskap i Nato ger en ny grund för vår säkerhet. Vi bygger nu säkerhet och frihet tillsammans med våra allra bästa vänner, de västerländska demokratierna, var än säkerhet och frihet behövs. Vår geografiska position gör att Sverige blir strategiskt viktigt för försvaret av Östersjön och norra Europa.

Natomedlemskapet medför också ett ansvar för våra allierade. Sverige ska ständigt stå redo att bidra, om det så gäller bataljoner i Lettland, luftvärnsförband i Polen eller övervakning av Finlands luftrum. Vi behöver, inom ramen för Nato, bidra till en gemensam avskräckning tillsammans med våra allierade, och stå rustade att ta emot stöd om det så skulle behövas.

Kriget i Ukraina visar hur snabbt förutsättningarna för militär förmåga förändras. Teknik, innovation och förmågan att dra lärdomar av pågående konflikter blir allt viktigare. När hoten mot Sverige kan ta sig en mängd olika skepnader är det kritiskt att ha goda förutsättningar för kompetent personal, långsiktiga villkor för försvarsindustrin och ett nära samarbete mellan stat, forskning och näringsliv.

Många var de liberaler som varnade för att nedrustningen efter kalla kriget gick för fort. Vi har inte råd att göra om samma misstag en gång till. Den pågående upprustningen, med förmåga att utveckla, underhålla och försörja försvaret, måste därför hålla över tid.

Försvaret av Sverige vilar på samhällets samlade motståndskraft. Det civila försvaret behöver stärkas ytterligare. Sjukvård, energi, transporter, kommunikationer och andra

samhällsviktiga funktioner behöver kunna fungera under allvarliga kriser eller störningar. Myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och civilsamhälle, inte minst frivilligorganisationerna, behöver kunna bidra med sina olika styrkor. Liberalernas uppfattning är att kunskap om totalförsvaret, inte minst genom utbildning, och upprätthållandet av en stark försvarsvilja är centrala delar av vår beredskap.

Sverige behöver fortsätta stärka sitt försvar och se till att resurserna bidrar till verklig försvarsförmåga. Det handlar om långsiktighet, samarbete och att hålla samman det militära och civila försvaret, när hoten blir alltmer komplexa. Genom att värna vår egen motståndskraft och samtidigt ta ansvar tillsammans med våra allierade kan Sverige bidra till ett tryggare Europa och försvara friheten också för kommande generationer.

Friheten är värd att försvara.

Öka försvarsanslagen till fem procent av BNP

För att möta det ryska hotet behöver Sverige fortsätta stärka totalförsvaret inom ramen för Nato. Höjningen till fem procent av BNP ska genomföras, och Liberalerna är beredda att gå längre än så om det krävs för att värna vår frihet och vårt oberoende. För ett avskräckande försvar som förhindrar angrepp innan de sker krävs omfattande investeringar i materiel, teknik och personal.

Massivt stöd till Ukraina

Ukraina kämpar för hela Europas frihet och måste vinna kriget mot Putin. Sverige och EU behöver fortsätta trappa upp sitt bistånd till Ukraina med vapen och ekonomiskt stöd ända till dess att den siste ryske soldaten har lämnat. EU måste öka trycket mot Ryssland och Belarus genom fler och effektivare sanktioner. Liberalerna vill att Sverige driver på för att ryska tillgångar används för återuppbyggnaden och försvaret av Ukraina. Därutöver vill vi se att importen av olja och gas från Ryssland till Europa upphör och att EU sätter stopp för den ryska skuggflottan i Östersjön.

Nato, Norden och Baltikum

Sverige ska vara en aktiv och solidarisk allierad i Nato. Vårt medlemskap stärker säkerheten inom alliansen, och innebär också ett ansvar att bidra till tryggheten för våra allierade. Det kräver att Sveriges försvar kan samverka nära Nato och att vår förmåga att försvara landet utvecklas som en del av alliansens gemensamma försvar. Fler demokratier behöver kunna bygga säkerhet tillsammans. Därför bör Sverige verka för att också länder som Georgien och Moldavien välkomnas till Nato så snart förutsättningarna för medlemskap är uppfyllda.

Sverige ska som minst leva upp till Natos riktmärke om försvarsanslag som andel av BNP. Liberalerna har varit pådrivande i regeringen om att öka Sveriges försvarssatsningar till sammanlagt 5% av BNP - 3,5% till militära utgifter och 1,5% till försvarsrelaterade utgifter. I slutändan handlar det om att vi ska kunna bidra med trovärdig avskräckning inom Nato och hjälpa våra allierade i händelse av kris eller krig.

Sverige ska i internationella sammanhang vara en tydlig röst för rustningskontroll och nedrustning. Så länge som auktoritära stater har kärnvapen kommer dock kärnvapen att utgöra Natos viktigaste verktyg för avskräckning. Därmed saknas förutsättningar för fullständig nedrustning bland kärnvapenmakterna i den demokratiska världen. Sverige bör inte bidra till opinionsbildning mot dessa länder genom att uttala förbehåll om allierades kärnvapen på svensk mark.

Det nordiska och baltiska samarbetet har särskild betydelse för säkerheten i vårt närområde. Med Sverige och Finland som medlemmar i Nato har förutsättningarna för ett nära samarbete i Östersjöregionen stärkts. Försörjningssäkerheten, vad gäller såväl mat som drivmedel, el, datakommunikation, behöver vi utveckla tillsammans med våra grannländer. Ett gemensamt arbete för att säkra kritisk infrastruktur är ett annat område där det finns stora gemensamma intressen.

Liberalerna vill att Sverige verkar för att samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna fördjupas, så att vi bättre kan möta gemensamma hot och stärka vår regionala försvarsförmåga. De baltiska staterna är mer än bara grannländer i Östersjön. De är en del av vår historia och en del av vår framtid. Sveriges fokus i Nato bör vara den östra flanken, förstärka det nordisk-baltiska samarbetet, Grönland och Arktis.

Europeisk försvarsunion

När diktaturer som Ryssland och Kina stärker sitt inflytande måste världens demokratier hålla ihop och vara ett föredöme för frihet och mänskliga rättigheter. I Europa behöver vi stärka vår gemensamma säkerhet. Nato utgör grunden för försvaret av Europa, och vi behöver utveckla Natos europeiska del för att försvara vår del av världen, både militärt och mot hybridangrepp och cyberkrigföring. Liberalerna vill bygga en europeisk försvarsunion, där alla Nato-länder i EU och andra medlemsländer som vill, deltar.

Försvarsunionen ska omfatta ett gemensamt cyberförsvar och en europeisk drönar- och luftförsvarsvägg. Dessutom behöver EU-länderna kraftigt växla upp produktionen av försvarsmateriel både för att kunna förse Ukraina med vapen och ammunition, och för att kunna stärka den egna försvarskapaciteten. En annan uppgift är gemensamma

EU-upphandlingar av försvarsmateriel och utveckling av en gemensam politik för vapenexport.

Ett modernt försvar för ett motståndskraftigt Sverige

Sveriges frihet och säkerhet kräver mer än pengar. Liberalerna vill utveckla ett modernt, folkligt och uthålligt försvar genom en stark värnplikt, fler utbildade soldater och officerare samt fortsatta investeringar i modern materiel och operativ förmåga. Särskild vikt bör läggas vid utveckling och produktion av drönare i Sverige samt vid Försvarsmaktens förmåga att använda dem, också i förbanden. På samma sätt behöver förmågan att identifiera och bekämpa fientliga drönare byggas ut. Försvarsmakten bör därtill ges ett starkare mandat att styra utformning, prioriteringar och lokalisering, där största möjliga försvarsförmåga alltid ska vara det övergripande målet. Sverige bör också, med Finland som förebild, säkerställa att ryska och belarusiska förvärv av mark och fastigheter ska kunna stoppas.

Ett modernt försvar behöver också ha tillgång till rätt kompetens och ha möjlighet att garantera en långsiktigt hållbar personalförsörjning. För Liberalerna är kvinnor i försvaret inte en sidofråga, utan en grundläggande förutsättning för ett starkare försvar. En ökad jämställdhet stärker både Försvarsmaktens operativa förmåga och dess folkförankring. Trots att kvinnor varit inom Försvarsmakten i över fyra decennier är det ett återkommande problem med materiel tillverkad enbart för män. Sverige behöver säkerställa att det finns en passande utrustning utformad för både kvinnor och män, och fortsätta arbetet med att rekrytera fler kvinnor till tekniska och ledande befattningar. Liberalerna vill driva på för att förbättra försvarsanställdas villkor och arbetsmiljö för att vardagen ska kunna underlättas för både individer och familjer.

Ett starkt civilt försvar med forskning i framkant

Även det civila försvaret behöver stärkas. Det civila försvaret är en grundläggande del av Sveriges totalförsvar, och Liberalernas uppfattning är att en god civil beredskap stärker samhällets förmåga att hantera också andra kriser. Det är av yttersta vikt att samhällets kärnfunktioner ska kunna upprätthållas i kris och krig.

Nya beredskapslager och en återaktiverad civilplikt är viktiga steg som har tagits, men samverkan med olika aktörer, som näringslivet och civilsamhället, behöver stärkas ytterligare för att stärka Sveriges motståndskraft. Regionernas förmåga att upprätthålla sjukvård, kollektivtrafik och andra samhällsviktiga funktioner i kris och krig behöver utvecklas. Ansvarsfördelningen mellan staten, regionerna och kommunerna behöver bli tydligare, samtidigt som staten bör ta ett större ansvar för finansiering, nationell

samordning och investeringar i infrastruktur och beredskap. Sjukvårdens kapacitet och den samhällsviktiga infrastrukturens motståndskraft behöver planeras utifrån totalförsvarets samlade behov.

Slutligen behöver Sverige ta forskning och utbildning på ett ännu större allvar. Forskningen är fundamental för att vi ska kunna utveckla ett försvar som möter en föränderlig hotbild. Sverige behöver bli bättre på att ta tillvara den kunskap och innovationskraft som finns vid lärosäten, i myndigheter och i näringslivet. Samarbeten mellan näringslivet och Försvarsmakten ska stärkas för att stärka Sveriges försvarsförmåga i fredstid såväl som i krig.

Ett utökat fokus på drönare och antidrönarsystem

Särskilt behöver investeringarna i forskning om drönarteknik öka, med nära samverkan mellan lärosäten, försvarsindustri och Försvarsmakten. Det gäller också antidrönarsystem som har möjlighet att skydda våra flygplatser, kärnkraftverk och annan kritisk infrastruktur. Det är essentiellt att forskningsframstegen inte fastnar i universitetsbyggnaderna, utan omsätts i praktisk användning och stärker Sveriges samlade försvarsförmåga.

En ökad beredskap

Sveriges beredskap byggs nu stegvis upp, från en låg nivå. Alla delar av samhället berörs. Den nya lagen med skärpta krav på kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (Prop. 2026/27:5), ställer krav på att kommuner och regioner ska kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet i minst två veckor med egna resurser. Det är viktigt att detta arbete följs upp - inte minst ur ett kostnadsperspektiv.

Sverige har under många år monterat ner beredskapen i form av skydd för civilbefolkningen, till exempel skyddsrum. Ett stort arbete pågår i Sveriges kommuner för att bygga upp detta igen. För Liberalerna är en viktig aspekt av detta att alla människor kan få tillgång till skydd. Särskild vikt ska därför läggas vid att anpassa skyddsrum för till exempel äldre och funktionshindrade. I det arbetet ska dialog föras med berörda organisationer och myndigheter.

Allt detta är avgörande för att stärka Sveriges totalförsvar.

Willhelm Sundman (L)

Joar Forssell (L) *Pär Gustafsson (L)*

Roger Haddad (L)

Camilla Mårtensen (L)

Lina Nordquist (L)